

עזרי הזמרת י-ה

פרפראות וחידושים על פרשת השבוע
מפניני ר' עוזי צמח הי"ד

פרשת יתרו - תשפ"ד - גיליון 84

מדור הגימטריות

* וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר: (י"ט י"ז)

ומביא התורה תמימה, וייתצבו בתחתית ההר - א"ר אבדימא בר חמא, מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם, אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם [שבת פ"ח א'].

והנה המילים בפסוק: **הָאֱלֹהִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר**, עולה בגימטריא 2243.

וכן המילים: **זֶהוּ - מַלְמַד שְׁכַפָּה עֲלֵיהֶם הַקָּב"ה לִקְבַל תּוֹרָה הַר כְּגִיגִית**, עולה בגימטריא 2243.

יש להוסיף לרמז במילה **כְּגִיגִית**, רמז נפלא.

כ - כנסת ישראל

גִּיגִי - זהו גימטריא 26 - שזהו שם הוי"ה.

ת - תורה

שעל זה נאמר חוט המשולש לא במהרה ינתק.

* **וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי: (כ' ו')** וכתב התורה תמימה, לאלפים לאוהבי - תניא, ר' שמעון בן אלעזר אומר, גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה, שזה תלוי לאלף דור וזה לאלפים דור, הכא כתיב לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי והתם כתיב (סוף פ' ואתחנן) ולשומרי מצותי לאלף דור [סוטה ל"א א']:

והנה המילים בפסוק: **וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי**, עולה בגימטריא 1830, [כולל התיבות].
וכן המילים: **גְּדוֹל הָעוֹשֶׂה מֵאֵהָבָה - יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מִירָאָה**, עולה בגימטריא 1830.

* **וְכֹל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֵת הָהָר עֹשֵׂן וַיֵּרָא הָעָם וְכו': (כ' ט"ו)**

ובפירוש רבנו יונתן בן עוזיאל, וכל העם רואים את הקולות איך היו מתהפכים בשמיעתם [באוזניהם] של כל אחד ואחד ואיך היו יוצאים מן תוך הבעירה [האש] ואת קול השופר איך היה מחיה מתים וכו'.

ונראה לרמז במילים: **רֹאִים אֵת - קוֹל הַשֹּׁפָר** זהו ראשי תיבות.

רֹאִים - ראו את יוד מאמרות.

אֵת - אותיות תורה.

קוֹל - קמו ועמדו לנפשם.

הַשֹּׁפָר - רוחם החזיר שהיו פגרים.

פרפראות וחידושים

* **וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדֵּין חֲתָן מֹשֶׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא יי' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: (י"ח א)** וכתב רש"י **וישמע יתרו**. מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (זבחים קטז).

ונראה לרמז כן במילה **וַיִּשְׁמַע**, זהו ראשי תיבות.

שמע - מלחמת עמלק וקריעת ים.

ובגמרא מסכת זבחים [קטז]. פליגי מה שמועה שמע ובא ונתגייר? ר' יהושע אומר מלחמת עמלק שמע, שהרי כתיב בצדו ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב; ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע [ובא], שכשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכו'.

ונראה לרמז את ב' דעות התנאים במילים **וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן**, זהו ראשי תיבות.

שמע יתרו כהן ראש הכמרים והעמים - ים נבקע - מלחמת עמלק - ומתן תורה.

* **זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: (כ' ח')**

וביאר האור החיים הקדוש, **זכור את יום השבת וגו'**. פירוש שיזכרהו מיום א', ולזה הקדים המאוחר כי מן הראוי היה להקדים לומר ששת ימים וגו' ואחר כך יאמר זכור, אלא נתכוין לומר שהזכירה תהיה מיום ראשון על דרך אומרם ז"ל (מכילתא) שכל יום יאמר היום יום א' בשבת וכו' פירוש ובה יקדשו ולא יטעה בו.

ונראה לרמז כן במילים **זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת**, זהו ראשי תיבות.

כל השבוע תהיה זכור יום שבת - וגם תאמר אחד בשבת מיום ראשון והלאה.

* **זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: (כ' ח')**

וכתב הרמב"ן, **זכור את יום השבת לקדשו**. אחר שצוה שנאמין בשם המיוחד יתברך שהוא הנמצא, הוא הבורא, הוא המבין, והיכול, ושנייח האמונה בכל אלה והכבוד לו לבדו, וצוה שנכבד זכר שמו, צוה שנעשה בזה סימן וזכרון תמיד להודיע שהוא ברא הכל, והיא מצות השבת שהיא זכר למעשה בראשית.

ונראה לרמז כן במילים **זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת**, זהו ראשי תיבות.

מאמינים תמיד - ומכבדים זכר שמו - כי הוא ראשון - יחיד ומיוחד בעולמו - תורתו אמת.

סיפור שבועי

איך ניצל הרב ממוות

בימי מלחמת העולם הראשונה נכנסו הרוסים לסטוצ'ין, הם גייסו את כל הבחורים לצבא, ובתוכם היה גם רבי חיים חייקל מילצקי זצ"ל.

המגויסים הוצבו בעמדות וברובים שצוידו בהם, ירו לעבר החיילים הגרמניים שהתקיפו. באחד הימים נפגע חייל יהודי בראשו מכדור רובה של הגרמנים, ומצבו היה אנוש, בתוך פרפורי גסיסתו הספיק ללחוש לר' חיים חייקל שידאג להביא אותו לקבר ישראל, החייל הפצוע אכן נפטר ור' חיים חייקל שהיה איש חזק, העמיס את הנפטר על כתפיו והלך מרחק של שלושה ק"מ עד לבית הקברות תוך כדי סיכון נפשי גדול, כי היה צפוי למשפט צבאי על עריקה משדה הקרב, וגם בדרך לבית הקברות עמד בסכנות חמורות, שכן עבר על פני קבוצות של קוזאקים אלימים אלא שבדרך נס היה כרואה ואינו נראה, הם לא הבחינו בו והוא ניצל, לאחר שקבר את החלל חזר לעמדה הצבאית שלו בלי שיאונה לו כל רע.

בינתיים גברו הגרמנים על הרוסים, והם לקחו את הבחורים בשבי והטילו עליהם עבודות שונות, בגורלו של ר' חיים חייקל נפל להיות שומר בהמות.

פעם אחת בהיותו רועה את הבהמות בשדה מחוץ לעיר, שמע קול ירייה וראה אדם שצונח על האדמה, מיד ניגש אליו וראה שזהו חייל נכרי שנפצע, הוא לא היסס, תלש חתיכת בד מחולצתו והשתמש בה כתחבושת לפצוע, אלא שתוך כדי פעולתו עברו כמה חיילים גרמניים שמצאו אותו מטפל בפצוע ומיד חשדו בו שהוא התנקש בחייו שכן לא נמצא שום אדם אחד בסביבה מלבדו.

לא הועילו לו כל טענותיו, הוא הועמד למשפט צבאי ונידון למוות באשמה שהתנקש בחיי החייל, בסיום המשפט הוכנס לצינוק עד לביצוע גזר הדין.

והנה באחד הלילות בהם שהה בצינוק, ראה בהקיץ את החייל היהודי אשר אותו הביא לקבר ישראל, והוא אומר לו מכיוון שמסרת את נפשך למען אבוא לקבר ישראל, אני אדאג שלא יהרגו אותך, אין לך מה לפחד, כי ממש לפני שייגשו לביצוע גזר הדין אתה תינצל.

יום ביצוע גזר הדין נקבע ליום שלישי בשעה 2 בצהריים, ובשעה היעודה הוציאו את ר' חיים חייקל החוצה העמידוהו ליד הקיר, וכבר עמדה מולו כיתת חיילים עם רובים בידיהם, כדי להורגו נפש.

אבל ברגע המכריע, הגיע למקום במרוצה קצין שצעק לחיילים אל תהרגו אותו, נמצא בכיסו של החייל הגוי, מכתב שבו הוא מודיע על כך שהוא הולך לירות בעצמו ולהתאבד, וכך ניצל רבי חיים מילצקי זצ"ל ממות לחיים.

לימים עלה רבי חיים מילצקי לארץ, כיהן שנים רבות ראש ישיבת חיי עולם בירושלים.

רבי חיים חייקל זאב ב"ר ראובן מילצקי נלב"ע כ"ה שבט תשכ"ד ת.נ.צ.ב.ה.

[דברי חיים]

פינת ההלכה

אמירה לנכרי [י"ד]

אמירה לנכרי לעשות מלאכה, בדבר שנחלקו בו הפוסקים לגבי ישראל עצמו אם מותר לישראל או אסור, האם מותר לומר לנכרי לעשות כן לצורך ישראל.

השו"ע סי' שיד" ס"ז לגבי שבירת פותחות של תבות, כתב יש מי שמתיר ויש מי שאוסר, ויש להתיר על ידי אינו יהודי, ובב"י ביאר דע"י נכרי אין להחמיר כיון שיש מי שמתיר אף ע"י ישראל.

ומזה למד החיד"א בשיורי ברכה סי' ש"י ס"ק א' שאמירה לנכרי לחמם תבשיל לח שנצטנן מכיון שיש מחלוקת הפוסקים האם יש בישול אחר בישול בלח, ויש מי שמתיר לישראל לכתחילה דאין בישול אחר בישול בלח, כך דעת הרמב"ם ועוד, ע"כ בכה"ג מותר לומר לנכרי לעשות כן דיש ראשונים שמתירים כן אף ע"י ישראל.

ועיוין בביה"ל סי' רנ"ג סעיף ה' דהביא דברי החיד"א הנ"ל, וכתב וצ"ע אם יש לסמוך ע"ז ורק בשעת הדחק יש להתיר ועיי"ש, ובחזו"ע ח"ג עמ' תפ"ה ובמנוח"א ח"א עמ' שע"ב וכן הלכה ברורה ח"ב עמ' קנ"ג פסקו להקל כמבואר בשו"ע.

ובעצם דברי הרמ"א צ"ב דמצינו סתירה בדבריו, דבסי' שיד" ס"ז לגבי שבירת פותחות של תבות פסק השו"ע להתיר ע"י אינו יהודי כפי שהבאנו לעיל, ולא השיג עליו הרמ"א כלל, ומשמע שמסכים לדברי השו"ע להתיר אמירה לנכרי במקום שנחלקו בו הפוסקים, ואילו בסי' רנ"ג ס"ה פסק הרמ"א לאסור לומר לאינו יהודי להחם הקדירה אם נצטנן, אע"פ שיש בזה מחלוקת הפוסקים, שהרי לדעת הרמב"ם ועוד אין בישול אחר בישול בלח, ומשמע להדיא דאסור הרמ"א אמירה לנכרי במקום שנחלקו בו הפוסקים, ולא כפי שמשמע מסי' שיד" שמתיר הרמ"א כדעת השו"ע, ובשבוע הבא נביא וישוב לזה.

[מאי שבת]

העלון מוקדש



לעילוי נשמת

נורית בת
מרים ע"ה

- | | |
|---------------------------|-----------------------|
| * יוסף מאיר בן גאולה ויקי | * יוסף בן חנה |
| * משה בן שרה וב"ב | * שרה בת אילה |
| * נעמה בת שושנה | * יהודית בת שרה |
| * חדווה בת ברכה | * פינחס אליהו בן דינה |
| * יוסף מאיר בן גאולה ויקי | * נתנאל בן מרים |